

The Laws of Muktzah

Source 1: הקדמת המשנה ברורה לשלחן ערוך אורח חיים סי' ש"ה

הנה קדם שנקאר סימן זה אקדים פתיחה קטנה. הנה אסור טלטול מקצה שגדרו חז"ל, כתב הרמב"ם בסוף פרק כד וזה לשונו: אסרו חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת כדרך שהוא עושה בחול. ומפני מה נגענו באסור זה? אמרו: ומה אם הזהירו נביאים וצווי, שלא יהא הלוקף בשבת כהלוקף בחול, ולא שיחת השבת כשיחת החול, שנקאר "ודבר דבר", קל-וחומר שלא יהא טלטול בשבת כטלטול בחול, כדי שלא יהא כיום חל בעיניו, ויבוא להגביה ולתקן כלים מפנה לפנה או מבית לבית או להעניע אבנים וכיוצא בהם, שהרי הוא בטל ויושב בביתו ויבקש דבר שיתעסק בו, ונקצא שלא שבת, ובטלה טעם שנקאר בתורה "למען ינוח". ועוד, כשיבקר ויטלטל כלים שמלאכתן לאסור, אפשר שיתעסק בהם מעט ויבוא לידי מלאכה. ועוד, מפני שמקצת העם אינם בעלי אמוניות אלא בטלים כל ימיהם, כגון הטליון ויושבי קרנות שכל ימיהם הם שובתים ממלאכה, ואם יהיה מתר להלך ולדבר ויטלטל כשאר הימים, נקצא שלא שבת שביחה הנפרת, לפיכך שביחה בדברים אלו היא שביחה השונה בכל אדם, ומפני דברים אלו נגענו באסור הטלטול ואסרו שלא יטלטל אדם בשבת אלא כלים הצריח להם, כמו שיתבאר, עד כאן לשונו. והראב"ד נתן טעם, שהוא גדר להוצאה, שאם נמיר לטלטל כל דבר, יבוא על-דבריו גם להוציא מרשות-היחיד לרשות-הרבים. ודע, דמכאן עד סוף סימן שיב נתבאר ארבעה חלקים של מקצה: חלק אחד, 'מקצה מחמת חסרון כוונה', דהיינו כלי שאדם מקפיד עליו שלא יפגם ולא יתקלקל. חלק שני, דבר שאינו כלי ולא מאכל-אדם ולא מאכל-בהמה, כגון אבנים וקנים, ומעות, ועצים וקורות, ועפר וחול, ומת, ובעלי-חיים, וגרונרות וצמחים שמנחים במקום שמתקבשים, וכל כיוצא בזה דלא חזי, ומקרי 'מקצה מחמת גופו'. חלק שלישי, 'כלי שמלאכתו לאסור', כפי שביעני, כלי שמלאכתו להתר ומנח עליו דבר-מקצה, ואפלו הוסרו בשבת, כיון שהיה עליו בין-השמשות - 'מגו דאתקצאי לבין-השמשות אתקצאי לכלי יומא' נויש עוד שגו חלקים מקצה: אחד, דבר שהיה בין-השמשות מתקב או מחסר צידה, וזה יתבאר בהלכות יום-טוב; שנית, 'מקצה מחמת מצוה', כגון עצי סכה ונוגה, ויתבאר אם ירצה השם בהלכות סכה]. ובאר דינים אלו מכאן עד סוף סימן שיב, בן כתב הבית-יוסף. ולכן המעין בסימנים אלו, יבין כל דין איזה חלק מקצה הוא:

At this point, before proceeding to explain the Section, I will give a short introduction.

Note that the Rambam states at the end of Hilchos Shabbos, Chapter 24 with regard to the precautionary prohibition against handling muktzeh decreed by the Sages of blessed memory:

"The Sages prohibited a person to handle certain articles on Shabbos that it is usual for one to handle during the week. What brought them to make this prohibition? They reasoned that if the Prophets admonished and commanded us that our manner of walking on Shabbos should differ from our manner of walking on weekdays, and the nature of our conversation on Shabbos should not be the same as the nature of our conversation during the week (as it is stated, 'and you will honor it from... and speaking of a weekday matter') one should certainly not handle articles on Shabbos as he does on weekdays.

"For if it would not be prohibited to handle certain articles one would regard Shabbos as a weekday, and would come to lift and rearrange utensils, moving them from one corner to another or from one house to another, or to put away stones and similar articles, since one is idle and stays at home and is in search of something to occupy himself with. In consequence, one would not abstain from work, and the reason for Shabbos given in the Torah, namely 'in order that ... will rest,' would be made naught of.

"Furthermore, when one examines and handles utensils that are used on weekdays for work that it is forbidden to do on Shabbos, he may use them a little and come to do a forbidden labor.

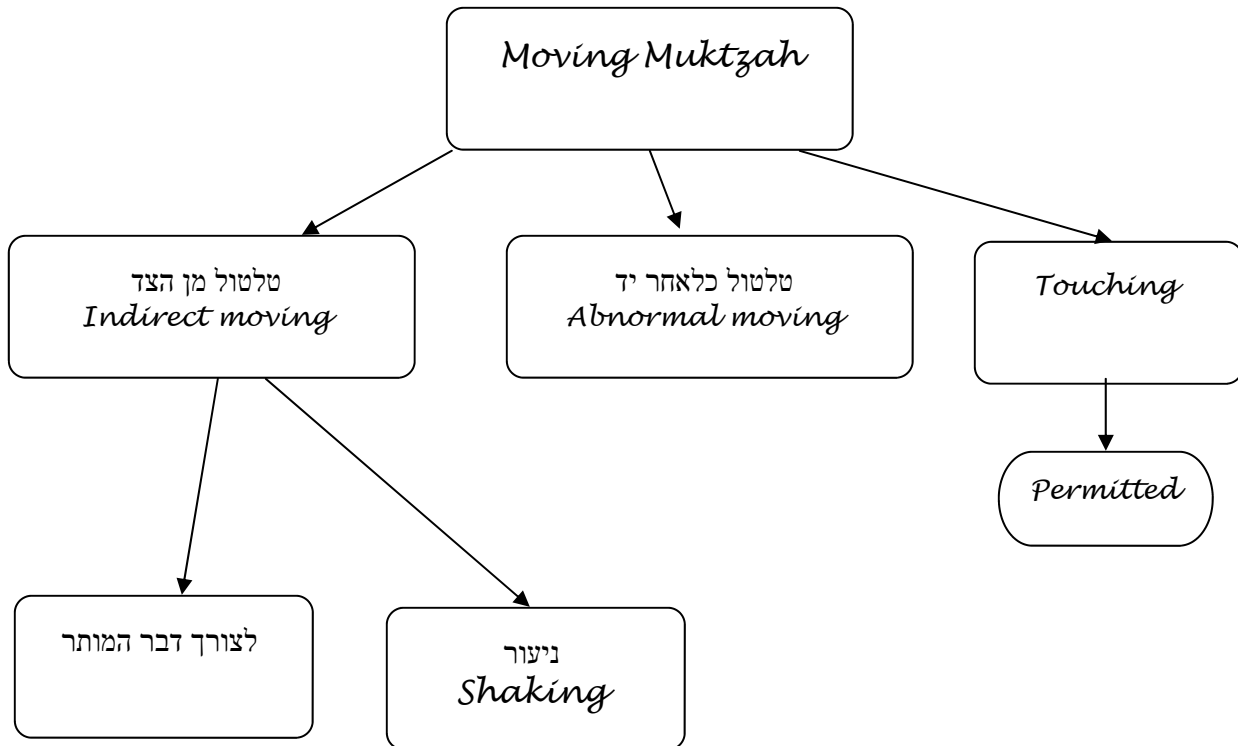
"In addition, it was forbidden because some people are not workmen and do not engage in labor that is forbidden on Shabbos all their lives, such as men of leisure and vendors who abstain from the performance of labor all the time. If it would be permissible to walk, to talk and to handle articles on Shabbos in the same way as one does on other days, the result would be that these people would not be abstaining in a recognizable way from their weekday habit. Consequently, abstention from these matters serves as a form of recognizable rest that is applicable to everybody. "For these reasons the Sages came to prohibit handling certain articles and decreed that one should only handle those utensils that he needs on Shabbos, as will be explained."

The Ra'avad gives a different reason for this prohibition. He says that it is a precaution so that one should not come to transgress the Shabbos labor of Hotza'ah (taking out an article). For if it would be permitted to handle all articles on Shabbos, one would also come to take out an article from a private to a public domain because of this and thus transgress this Shabbos labor.

Note that from this section until the end of Section 312, four types of muktzeh are described:

The first type is muktzeh machamas chisaron kis (muktzeh because of one's concern for monetary loss). This type of muktzeh relates to utensils that one is concerned should not get damaged or spoiled. The second type of muktzeh relates to articles that are not utensils, and are not food for either human beings or for animals. For example, stones, sticks, coins, wood, beams, earth, sand, a dead body, living creatures, dried figs or raisins that are lying where they are being dried, or any similar article that is not fit for use. This type of muktzeh is known as muktzeh machmas gufo (muktzeh because of its character). The third type of muktzeh, keli shemelachto l'issur (a utensil one uses on week-days for work that it is forbidden to do on Shabbos) is discussed in Par. 3. The fourth type of muktzeh relates to a utensil that is a keli shemelachto l'heter (a utensil that is used for work that is permissible even on Shabbos) but has an object that is muktzeh lying on it. Even if the object that is muktzeh is removed from it during Shabbos it still remains muktzeh for the rest of Shabbos, because it had an object of muktzeh on it beyn hashemashos i.e., at the inception of Shabbos, and it was muktzeh then, and since it was muktzeh beyn hashemashos it remains muktzeh for the rest of the day. [There are two additional types of muktzeh. The first is a plant or something that comes from a plant, that was still attached to the ground beyn hashemashos, or an animal or bird that had not yet been caught beyn hashemashos. This type of muktzeh will be explained in the sections dealing with the laws of Yom Toy. The second is muktzeh machmas mitzvah (muktzeh for a mitzvah purpose), such as the wood of a Sukkah or its decorations. This type of muktzeh will be explained, God willing, in the sections dealing with the laws of Sukkah.]

Types of Muktzah

בסיס

כלי שמלאכתו לאיסור

מוקצה מחמת מצוה

מוקצה מחמת גופו

מוקצה מחמת איסור

מוקצה מחמת חסרון כיס

מוקצה מחמת מיאוס

נולד

